

УДК 351.754.1(48)
JEL Classification: K00

Туз Назарій Дмитрович,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Львівського державного університету
внутрішніх справ
e-mail: tyznazar@i.ua
ORCID ID: 0000-0001-6317-6415

ТАКТИЧНІ МЕТОДИ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ (ЗА СКАНДИНАВСЬКОЮ МОДЕЛЛЮ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ)

Анотація. Досліджено тактичні методи, які застосовують поліцейські при порушенні публічного порядку під час проведення масових заходів, відповідно до скандинавської моделі охорони публічного порядку та безпеки, оскільки доволі часто поліцейським необхідно протистояти агресивній, протиправній поведінці, інколи з використанням насильства, відтак для припинення цих протиправних дій застосовують силу та заходи примусу.

Застосування сили має бути співрозмірним та обмежуватися мінімально необхідними діями, щоб забезпечити відновлення правопорядку. Поліцейські служби повинні мати в запасі різні варіанти тактики для забезпечення правопорядку під час публічних зібрань. Приймаючи рішення про необхідність застосування сили, поліція має пам'ятати про розмаїття учасників заходу і диференційований підхід до різних груп у складі учасників зібрання.

Ключові поняття: поліцейський, тактичні методи, охорона публічного порядку і безпеки, шлюз, затримання.

Tuz Nazarii,
Candidate of Law,
Senior Lecturer at the
Tactical and Special Training Department,
Lviv State University of Internal Affairs
e-mail: tyznazar@i.ua
ORCID ID: 0000-0001-6317-6415

TACTICAL METHODS APPLIED BY THE POLICE UNITS DURING MASS EVENTS (UNDER THE SCANDINAVIAN MODEL OF PUBLIC ORDER AND SECURITY)

Abstract. The article examines the tactical methods used by policemen in case of public order violation during mass events in accordance with the Scandinavian model of public order and security protection. Since during various kinds of mass events with the participation of a large number of people such incidents take place quite often, and as far as police have to resist aggressive, sometimes violent, unlawful behavior, the use of force and coercive measures are required to put an end to it.

The use of force must always be commensurate and should be limited to the necessary minimum to ensure the restoration of the rule of law. Police services must always be ready to use various tactics to ensure law and order during public meetings. While deciding whether or not use force, the police must always keep in mind the variety of participants in the event and the diversity of approaches to different groups within the event.

Tactical methods applied by police officers during mass events under Scandinavian model of public order and safety defense are adopted from the concept of Scandinavian countries concerning police operation executed by movable subdivisions. The following methods could be such as: «indication of the way of going»,

«making barrage» («setting up barricades», «tight protection under strengthened control», «apprehension of particular individuals», «separation (dispersal) and breakdown», «sluice»).

Key concepts: police, tactical methods, protection of public order and security, gateway, detention.

DOI 10.32518/2617-4162-2019-2-58-64

Вступ

Проблемні питання щодо мирних зібрань громадян були, є та, мабуть, будуть актуальними і з теоретичного, і з практичного погляду. Мирні зібрання людей є вагомим критерієм, за яким визначається рівень демократії в країні, дієвим способом громадського контролю за інститутами публічної влади.

Сучасні історичні події засвідчують, що активна участь громадян у житті країни, «майдани» є ефективним механізмом реалізації та забезпечення суверенітету українського народу, який має право визначати політичну, економічну та соціальну долю своєї країни, використовуючи для цього як засіб мирні зібрання. Важливо зазначити й те, що мирні зібрання громадян є засобом реалізації низки інших прав приватних осіб – права громадянина на свободу світогляду і віросповідання, думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів та переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо.

Важливу роль у реалізації права на мирні зібрання відіграють працівники правоохоронних органів нашої держави, зокрема працівники Національної поліції України, оскільки дотримання прав та свобод людини і громадянина є важливим принципом, який має бути в основі повсякденної діяльності поліцейських.

Поліція під час виконання своїх завдань, несе відповідальність за вжиття розумних і належних заходів, які дають змогу людям реалізовувати свої права, і вона не повинна неправомірно втручатися в процес здійснення прав і завжди має діяти неупереджено.

Відповідно до статті 39 Конституції України «Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї й проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей» [1].

Виходячи із конституційного принципу щодо мирних зібрань, усі мають право зби-

ратися мирно, і поліція зобов'язана сприяти реалізації права на свободу зібрань усіх груп у суспільстві, для того щоб кожна людина могла брати участь у розмаїтих формах вираження думки в громадських місцях.

Інколи, характер зібрання або склад його учасників може передбачати присутність деяких людей, яким потрібна особлива увага в ході здійснення ними фундаментального права на мирні зібрання. Забезпечення проведення зібрань у безпечній та мирній обстановці означає, що поліція має володіти інформацією про ймовірних учасників і повинна приділити особливу увагу питанню про те, як вона сприятиме різним групам, що прагнуть висловити свою думку. Для цього необхідно використовувати відповідні засоби комунікації до, під час і після зібрань. Також слід забезпечити, щоб усі задіяні співробітники поліції усвідомлювали різницю між групами учасників й окремими особами та могли диференційовано підходити до присутніх на зібранні.

У випадках, коли працівникам поліції потрібно припинити правопорушення, вони можуть застосувати силу та передбачені законом заходи примусу. Однак застосування сили завжди має бути співрозмірним та обмежуватися мінімально необхідними діями, що забезпечать відновлення порядку. За будь-яким застосуванням сили або використанням спеціальних засобів поліції повинні швидко слідувати дії, спрямовані на деескалацію (як тільки ситуацію взято під контроль). Поліцейські служби завжди повинні мати в запасі різні варіанти тактики для забезпечення правопорядку під час публічних зібрань. Приймаючи рішення про необхідність застосування сили, поліція завжди має пам'ятати про різноманіття учасників заходу і про диференційований підхід до різних груп у складі учасників зібрання. Не можна використовувати силу проти мирних учасників зібрання, а також для розгону мирного зібрання, навіть якщо воно є незаконним чи являє собою надмірне, але не небезпечне втручання в життя інших людей. Поліція завжди має зважати на те, що в разі застосування сили існує ризик ескалації, що призведе до ще гірших наслідків.

У разі, коли поліцейським необхідно використовувати силу та примусові заходи для захисту інших учасників зібрання, якщо їм

протистоять вороже налаштовані або агресивні контрдемонстранти, поліція повинна намагатися розмежовувати агресивно налаштованих осіб та осіб, проти яких ця агресія спрямована. Необхідно пам'ятати, що поліція зобов'язана захищати права осіб, які здійснюють своє право на мирні зібрання.

Тактичні методи, які застосовуються поліцейськими під час проведення масових заходів відповідно до скандинавської моделі охорони публічного порядку та безпеки опрацьовували та займалися проблемами їх реалізації такі науковці та вчені, як О. Аданг, А. Бінерт, Т. Цезар, І. Чеппел, М. Гамільтон, Е. Хендрікс, С. Джарман, А. Конце, З. Місіч, А. Оссі та ін.

Однак, враховуючи подальше бажання щодо реформ поліцейської діяльності в Україні, постійно виникають наукові пошуки шляхів вирішення проблем, які виникають у процесі виконання практичних обов'язків працівниками поліції в ході забезпечення права громадян на мирні зібрання.

Метою написання цієї статі є дослідження та характеристика тактичних методів, які застосовуються поліцейськими під час проведення масових заходів відповідно до скандинавської моделі охорони публічного порядку та безпеки.

1. Загальна характеристика тактичних методів охорони публічного порядку та безпеки

Вказані методи були запозичені з концепції Скандинавських країн щодо проведення поліцейської операції мобільними підрозділами. До таких методів можна віднести: «вказання шляху прямування», «створення загородження», «щільна охорона під посиленням контролем», «затримання окремих осіб», «розділення (розосередження) та розбиття», «шлюз».

Для того, щоб ці методи отримали потрібну та очікувану від них поліцією ефективність, вирішальними у цьому випадку є те, щоб ті люди, на яких спрямовані дії поліцейської операції або стосовно яких здійснюється поліцією певні заходи, сприймали їх як законні та справедливі. Імовірність або можливість того, що все буде саме так, підвищується у разі, якщо підхід поліції до застосування цих методів повністю відповідає принципам зменшення та подолання конфліктів.

2. Вказання шляху прямування (спрямування)

Вказання шляху прямування (спрямування) означає, що поліцейські підрозділи ведуть демонстрантів або спрямовують дорожній рух у тому напрямку або тими шляхами, які полі-

ція визначила попередньо разом, наприклад, з організаторами демонстрації або її лідерами/керівниками.

Вказання шляху прямування (спрямування) може використовуватися під час демонстрації та інших (урочистих/святкових) подій, проведення яких, як передбачається, може спричинити та викликати проблеми з дорожнім рухом (тягучки, затори тощо), або інші ускладнення. До таких подій відносяться також великі спортивні змагання по типу велогонок, марафонів, розмаїті фестивалі тощо.

Кількість поліцейських підрозділів або одиниць, що мають використовуватися, залежить від оцінки ризику. До їх складу можуть входити усі – від окремих звичайних патрульних (що працюють поодиноці) та посадових осіб, що регулюють дорожній рух до декількох підрозділів, які перекривають та блокують провулки та бокові вулички по ходу руху колони демонстрантів.

Під час вказання шляху спрямування та розташування, поліцейські підрозділи варіюються залежно від того, який сигнал поліція хоче подати учасникам події або заходу. Якщо мирна хода демонстрантів має повернути на певному перехресті, пройти повз певної вулиці, поліцейські машини можуть бути поставлені так, щоб разом утворити дугу – і будуть сигналізувати про те, що вони виступають як заслон або слугують для огорожування з метою вказання руху.

У разі потреби може виставлятися масивне загородження для того, щоб створити суцільний заслін та повністю перекрити вулицю (показати, що вулицю повністю перекрито).

3. Блокування певного місця – створення загородження

У разі потреби поліція може обмежити демонстрантів або унеможливити доступ або прохід до певного місця під час публічних заходів та зібрань, або державних свят. Це може здійснюватися, наприклад, у разі виникнення ризику масових заворушень або порушень публічного порядку для уникнення конфронтації та сутичок між групами, або для того аби захистити об'єкти нерухомості, такі як посольства тощо. Згідно з дослідженнями поліції все ж таки слід уникати потрапляння у такі ситуації, де обмеження у просторі не дадуть можливості повноцінно діяти проти потенціальних агресивно налаштованих демонстрантів, тому що саме тоді існує максимальний ризик виникнення конфліктів, і, як наслідок, отримання низки фізичних ушкоджень.

У тих випадках, коли поліція при проведенні аналізу ступеня ризику та картини наявності (можливих) загроз розглядає та приймає один або декількох сценаріїв відвернення такого потенційного ризику, перед проведенням операції відповідний керівник поліції разом із командувачем поліцейською операцією та командирами підрозділів проводять обговорення та розробляють тактику дій навколо зазначених місць під час планування з метою оптимізації передумов та можливостей для запобігання конфліктів із отриманням фізичних ушкоджень [2, с. 224–225].

4. Щільна охорона під посиленням контролем

Щільна охорона під посиленням контролем може проводитися з подвійною метою. По-перше, коли учасники, наприклад, демонстрації, виявили поведінку, що, на думку поліції та відповідно її очікуванням, може призвести до масових заворушень та актів порушення публічного порядку. Цей метод – коли поліцейські підрозділи на машинах та піший особовий склад слідкує за діями демонстрантів, спостерігає за ними, контролює та робить спроби підтримувати з цими демонстрантами діалог, веде постійне спілкування – має на меті попередити будь-яке виникнення конфліктів або можливе скоєння правопорушення.

Шляхом проведення у разі необхідності швидкого та вибіркового затримання під час щільної охорони з посиленням контролем, поліція має змогу забезпечувати певний диференційний режим роботи стосовно демонстрантів, так попереджувати виникнення значних заворушень та скоєння порушень публічного порядку.

По-друге, іншою метою проведення щільної охорони з посиленням контролем може бути захист людського зібрання, наприклад, демонстрації під час руху, від можливого нападу.

Щільна охорона з посиленням контролем здійснюється шляхом розміщення машин поліцейських підрозділів/одиниць і перед демонстрацією, і позаду неї. Особовий склад розташовується по обидва боки від демонстрації з метою попередження ймовірного скоєння правопорушень, інформування про наміри поліції, підтримки діалогу з учасниками демонстрації або отримання необхідної інформації від них [3, с. 567].

5. Затримання окремих осіб

Затримання може здійснюватися й особовим складом – патрульними у формі, й і співробітниками у цивільному, що працюють у легко

захищених та добре захищених (броньових) автомобілях.

Затримання є саме тим заходом, що відноситься до буденної роботи поліцейських. Різниця між звичайними затриманнями у будні дні та затриманням, що відбувається під час демонстрацій у зібранні людей полягає у тому, що існує певна низка інших параметрів, на які потрібно звернути увагу, при порівнянні його з «буденним затриманням або арештом». Погано сплановане та непрофесійно проведене затримання у недоречно/невдало обраний час може не тільки поставити поліцейських, які його проводять, у незручне становище або створити для них небезпеку, а й навіть спричинити негативні наслідки та створити ускладнення для подальшого проведення усієї операції, поставивши її під загрозу.

Затримання, проведене у спокійний спосіб, без його драматизації, що буде супроводжуватися належним спілкуванням, без злоби, здебільшого випадків взагалі не призведе до якихось потрібних реакцій з боку оточення. Якщо затримання може бути здійснено за допомогою спілкування, що призведе до надання добровільної згоди та підкорення затриманої особи наказом поліції, то можливо на це також варто спрямувати свої зусилля при роботі зі зібранням людей. Через те, що затримання у людському зібранні здебільшого може призводити до сильної реакції та дій проти працівників поліції – або іноді навіть до супроводу, нападу, застосування сили та побиття працівників поліції – і не тільки з боку того, кого затримують, а також інших персон навколо, є важливим оцінити ситуацію загалом, а також можливі негативні наслідки такого затримання, безпосередньо перед його здійсненням (здійсненням такого силового втручання). Іноді ліпше почекати з проведенням затримання до створення більш тактично вигідної ситуації. Така оцінка має базуватися на принципах необхідності та пропорційності (сил).

Може бути складно провести таку оцінку для поодинокого патрульного або командувача групою. Здебільшого командир групи необхідно тоді провести таку оцінку з ліпшим розумінням ситуації загалом, чи проводити затримання саме у цей момент чи ні. Якщо ситуація дозволяє це, то командир групи має дати знати про це підлеглим та віддати наказ на проведення затримання. В іншому разі, можливо, поодинокі працівники поліції (співробітники окремого патруля) повинні проводити затримання у такий самий спосіб, як і під час виконання щоденної роботи (під час щоденного

патрулювання), але самозрозуміло, що робити це, виходячи з власної оцінки ситуації, легітимності своїх дій та можливостей [4].

6. Розділення (розосередження) та розбиття

Цей метод використовується під час виникнення значних масових заворушень (безладів) та порушень правопорядку, бунту, штурму демонстрантами будівель, а також під час зібрань, де проведення великої кількості затримань є неможливим з погляду безпеки. Розділення (розосередження або розбиття) полягає у тому, щоб розділити (розсіяти) натовп людей, розбивши його на окремі менші групи. Мета цього – розсіяти та прорідити масивний натовп або велику кількість присутніх порушників порядку або заворушників, полегшити ситуацію, для того щоб поліція змогла взяти її під свій контроль та могла легко керувати нею. Внаслідок такого розділення та розбиття стане можливим проводити затримання осіб, що скоїли, під час проведення демонстрації, правопорушення або злочин.

Під розділенням/розбиттям/розсіянням розуміється розбиття великої маси або натовпу осіб, на менші групи різного розміру, яким має бути надана велика кількість можливостей покинути місце події. В іншому випадку, вони лише перебігатимуть з одного місця на інше.

Маневр виконується у такий спосіб: поліція рухається у напрямку тої групи, яку необхідно розбити на окремі менші групи, або наступаючи єдиною зібраною групою з одного боку, або меншими підрозділами з багатьох боків. Внаслідок цього поліція виступає як масивний загін. Таке силове втручання (тобто, така силова операція) повинна бути добре продумана та виконана із високою ефективністю, тому що внаслідок цього поліція, після того як візьме ініціативу у свої руки, має утримувати її під контролем.

Основним принципом є те, що поліція проводить масивний наступ так, щоб натовп, в якому виникли масові заворушення, можна було безпечно спрямовувати та рухати у потрібному напрямку, але водночас із цим, так, щоб цей натовп мав можливість розбігатися та розсіятися по провулках та бічним вуличкам, розбившись на менші групи.

Якщо натовп людей розсіявся та розійшовся по вулицях міста, у цій фазі поліція (тобто, її особовий склад) має залишатися у машинах для того, щоб на них швидко почати переслідувати, наздогнати та схопити порушників порядку у бічних вулицях та провулках [5].

7. Метод «Шлюз»

Шлюз є способом наступу, мета якого раптово позбавити зібрання людей (людський натовп) можливості вільно рухатися для проведення вибіркового затримання окремих осіб із цього натовпу, або взяття їх під свою опіку/свій захист, або не дати змогу певним особам чи групам осіб потрапити у середину натовпу, не допустити їхнього контакту з натовпом або відсунути та віддалити цих осіб якомога далі від натовпу.

Метод шлюзу може використовуватися з метою проведення диференціації та відбору. Водночас вказаний метод у початковій фазі може створювати хаос у середовищі тих, відносно кого його застосовують і тому під час його проведення поліція має проводити роз'яснювальну роботу – спілкуватися з людьми з натовпу та інформувати їх про причини (тобто, ставляться великі вимоги щодо проведення спілкування з людьми у натовпі та повідомлення їм поліцією необхідної інформації) [6].

Проведення маневру «шлюз» ставить високі вимоги вибору моменту раптовості та несподіваності, вміння та навичок водія керувати транспортними засобами та спроможності членів групи виявити ініціативу та вміння рухатися у перемінному темпі (вміння у потрібний момент прискоритися). Також існують певні вимоги щодо вибору слухного місця, в якому виконання маневру «шлюз» матиме найбільший успіх. Для того, щоб здійснити такий маневр, необхідно мати доволі велику кількість вільних співробітників поліції у своєму розпорядженні.

Виконання маневру «шлюз»: дві машини (два фургони) ставлять у навскісне положення, щоб так утворити букву «V» – внизу цієї фігури має залишитися невеликий прохід (для однієї людини). Цей прохід має слугувати для того, щоб проводити вибір людей з цього натовпу або цієї групи. Альтернативний варіант – створити такий прохід між машиною та стінкою будинку біля його рогу. Інші машини підрозділу стають поруч із двома першими машинами. Для того, щоб усе пройшло так як потрібно, необхідно, щоб проведення такого маневру здійснювалося із певною швидкістю.

Найбільш слушним засобом для створення «шлюзу» є броньовані – добре захищені машини або фургони, але також для цього можуть бути використані й легко захищені автівки.

Безпосередньо після того, як машини утворили необхідну фігуру та стали у необхідні позиції, персонал має швидко вивантажитися

з машин. Буде слухним, якщо спецзасоби та обладнання у легко захищеному фургоні (транспортний засіб) буде розміщено так, щоб персонал мав можливість вибігати з машини і через задні двері. Особовий склад груп у цьому разі має власноруч відповідати за те, щоб бачити та знати, що необхідно йому робити та як він має здійснювати дії, а також блокувати проходи, що утворилися між машинами з метою запобігання спробам втечі та разом із цим починати допитувати учасників цього натовпу (тобто, проводити збір інформації) та спілкуватися з ними.

Доцільною у кожному фургоні буде наявність деякої кількості щитів, які можна використати, аби перекрити й основний прохід у самому «шлюзі», й місця, де існує можливість втечі або є проходи між або уздовж машини. Місце для проведення «шлюзу» має обиратися по можливості так, щоб особи, які підлягають затриманню, не мали можливості втекти, скоротившись, наприклад, під'їздами, головними входами, сходовими майданчиками або пожежними драбинами, або в такий спосіб, аби сторонні перехожі, які непричетні до скоєння злочину або правопорушення, випадково не потратили/не зайшли у «шлюз».

Офіцер поліції, який має керувати роботою, стає у зоні поміж «шлюзом» та тим місцем, де буде проводитися обшук та допит, та дає команди затриманим особам, коли вони мають виходити по одному через «шлюз» для обшуку та допиту.

Один або два поліцейські розміщуються так, щоб мати змогу спостерігати та бачити зверху простір між фургоном для того, аби попередити інших про наявність у затриманих каміння або якоїсь металевий «зброї», а також слідкувати за особами, які ймовірно будуть робити спроби втекти або через верх фургонів, або протиснувшись під ними.

Решта відділення стає під захист фургонів, у готовності доставити затриманих одного за одним подалі в безпечне місце, де знаходяться їх колеги, що мають проводити обшук та допит.

Після того, як затриманого обшукають та допитають його ведуть до фургона для перевезення затриманих та заарештованих, або розміщують у так званому «потязі».

Висновки

Аналізуючи наведену інформацію, можна підсумувати, що згідно зі скандинавською моделлю охорони публічного порядку та безпеки під час проведення масових заходів, можна застосовувати тактичні методи. Для того, щоб ці методи отримали потрібну та очікувану від них поліцією ефективність, вирішальним є те, щоб ті люди, на яких спрямовані дії поліцейської операції або стосовно яких здійснюється поліцією певні заходи, сприймали їх як законні та справедливі. Ймовірність або можливість того, що все буде саме так, підвищується у разі, якщо підхід поліції до застосування цих методів повністю відповідає принципам зменшення та подолання конфліктів. Це означає, що жоден із цих методів сам собою та поодиноці не допоможе зменшити або подолати конфлікт. Проте вони можуть посприяти та допомагати у збереженні ситуації у стані «зелений» (спокійний) або повернути до нього, якщо їх (ці методи) будуть застосовані у продуманий та мудрий спосіб. Однак ставляться дуже високі професійні вимоги до кожного співробітника поліції, який бере участь в операції під час якої використовуються ці методи у кожній відповідній ситуації. Своєю чергою, це вимагає ретельного та максимально якісного проведення планування роботи, відповідної поінформованості кожного співробітника в організації, а також ідеального володіння цими методами.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2847-10>
2. Hoggett and C. Stott. Crowd psychology, public order police training and the policing of football crowds. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2010. № 2, Vol. 33. P. 218–235.
3. Reicher S., Stott C., Cronin P., Adang O. An integrated approach to crowd psychology and public order policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*. 2004. P. 558–572.
4. Policing Assemblies. Amnesty International. URL: https://www.amnesty.nl/sites/default/files/ainl_phrp_short_paper_policing_assemblies.pdf
5. Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, Maina Kiai, UN GA A/HRC/20/27. May 2012.
6. Gothenburg Committee, Report (SOU 2002:122), 2002, pdf-Summary in English. URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/6d1e4dcc.pdf>

References

1. The Constitution of Ukraine: adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996. *Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996, 30, 141. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2847-10>
2. Hoggett and C. Stott. (2010). Crowd psychology, public order police training and the policing of football crowds. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 33, 218–235.
3. Reicher, S., Stott, C., Cronin P., & Adang, O. (2004). An integrated approach to crowd psychology and public order policing. *Policing An International Journal of Police Strategies & Management*.
4. Policing Assemblies, Amnesty International. Retrieved from https://www.amnesty.nl/sites/default/files/ainl_php_short_paper_policing_assemblies.pdf
5. Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, Maina Kiai, UN GA A/HRC/20/27, May 2012.
6. Gothenburg Committee, Report (SOU 2002:122), 2002, pdf-Summary in English. Retrieved from <http://www.regeringen.se/content/1/c4/38/16/6d1e4dcc.pdf>

*Стаття: надійшла до редакції 11.06.2019
прийнята до друку 24.06.2019*

*The article: is received 11.06.2019
is accepted 24.06.2019*